KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 26.01.2006
KOM(2006) 22 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o provádění směrnice Rady 98/49/ES ze dne 29. června 1998 o ochraně nároků zaměstnanců a samostatně výdělečně činných osob, kteří se pohybují ve Společenství, na penzijní připojištění

{SEK(2006) 82}

OBSAH

I. ÚVOD 3

II. ROZSAH PŮSOBNOSTI 4

III. OPATŘENÍ NA OCHRANU NÁROKŮ NA DŮCHOD PRACOVNÍKŮ, KTEŘÍ SE POHYBUJÍ VE SPOLEČENSTVÍ 4

1. Rovné zacházení při zachování nároků na důchod 4

2. Záruka přeshraničních plateb 5

3. Přeshraniční účast vyslaných pracovníků 6

a) Opatření přijatá s cílem umožnit hrazení příspěvků vyslanými pracovníky nebo jejich jménem, čl. 6 odst. 1 7

b) Osvobození od povinnosti hradit příspěvky, čl. 6 odst. 2 7

4. Informování účastníků systémů 8

IV. ZÁVĚRY A VÝVOJ 9

I. ÚVOD

Systémy penzijního připojištění se v členských státech vyvinuly velmi různorodě. V současné době má Evropská unie 25 členských států, takže oblast důchodového zabezpečení v Evropské unii je ještě rozmanitější. To platí nejen pro zákonné systémy penzijního pojištění, ale i pro systémy penzijního připojištění, což znesnadňuje třídění systémů podle tradiční systematiky tří pilířů.[1]

Provádění základní zásady svobody pohybu pracovníků, vyjádřené ve Smlouvě o ES, předpokládá ochranu práv pracovníků, kteří se pohybují v Evropské unii, na penzijní pojištění, ať zákonné nebo ve formě připojištění. Ačkoli koordinace důchodových systémů sociálního zabezpečení umožňuje migrujícím pracovníkům plně zachovat nabyté zákonné nároky na důchod, opatření na zlepšení ochrany nároků na penzijní připojištění se teprve začínají rozvíjet. Obecně se uznává, že systém koordinace stanovený v nařízení 1408/71/EHS, a zejména pak pravidla pro sčítání dob pojištění pro účely systémů zákonného penzijního pojištění, v zásadě nejsou vhodné pro případ systémů penzijního připojištění. Používání podobných pravidel je obtížné vzhledem k mimořádné různorodosti těchto systémů uvnitř členských států i mezi nimi a skutečnosti, že systémy penzijního připojištění často nejsou stanoveny v právních předpisech, ale vznikají z podnětu soukromého sektoru. Proto se nařízení 1408/71/EHS na většinu systémů penzijního připojištění nevztahuje. Za vhodný právní přepis na ochranu nároků na penzijní připojištění u osob, které se pohybují v rámci EU, byla považována směrnice pro oblast penzijního připojištění.

Dne 29. června 1998 přijala Rada směrnici 98/49/ES (dále jen „směrnice“) o ochraně nároků zaměstnanců a samostatně výdělečných osob, kteří se pohybují ve Společenství, na penzijní připojištění[2]. Tato směrnice měla být provedena v 15 členských státech EU do 25. července 2001 a v nových členských státech do 1. května 2004. Opatření, která mají být přijata na základě této směrnice, berou v úvahu zvláštní povahu a rysy systémů penzijního připojištění. Stanovením určitých práv pro účastníky těchto systémů směrnice omezuje překážky volnému pohybu v podobě ztráty všech nebo některých nároků na penzijní připojištění v důsledku přestěhování za prací do jiného členského státu. Tato práva jsou podrobně uvedena v části III.

Na základě čl. 10 odst. 3 dotčené směrnice se tato zpráva bude zabývat používáním směrnice a v příslušných případech navrhne nutné změny. Aby bylo možno získat co nejúplnější přehled, byl vládám členských států a států ESVO[3] zaslán dotazník. Komise rovněž konzultovala členy Penzijního fóra[4]. Tato zpráva je založena zvláště na informacích, které dodali dotazovaní. Je třeba poznamenat, že informace zaslané Komisi se značně lišily z hlediska obsahu i podrobností. Obsah této zprávy vychází ze situace v členských státech v září 2005.

---

1 Popsané mezi jinými ve sdělení Komise ze dne 11. května 1999 „K jednotnému trhu pro penzijní připojištění – výsledky konzultací o Zelené knize o penzijním připojištění na jednotném trhu“ (KOM (1999) 134 v konečném znění).

2 Úř. věst. L 209, 25.7.1998, s. 46.

3 Odpověď zaslalo pouze Norsko.

4 Penzijní fórum je výbor v oblasti penzijního připojištění, který zahrnuje členské státy, sociální partnery a příslušné evropské federace. Fórum bylo úředně zřízeno rozhodnutím Komise K (2001) 1775 ze dne 9. července 2001. Odpověď zaslaly tyto subjekty činné v dané oblasti: AIM, EAPIVS a EFRP. Některé národní organizace odpověděly na dotazník individuálně.

II. ROZSAH PŮSOBNOSTI

Ve smyslu dotčené směrnice se systémem penzijního připojištění rozumí jakýkoli profesní systém zřízený podle vnitrostátních právních předpisů a zvyklostí nebo kolektivní nebo jinou srovnatelnou dohodou, která byla uzavřena s cílem poskytnout penzijní připojištění zaměstnancům nebo samostatně výdělečně činným osobám, bez ohledu na to, zda jsou tyto systémy povinné, nebo dobrovolné. Tato směrnice vylučuje ze svého rozsahu působnosti ty systémy, na které se vztahuje pojem „právní předpisy“ vymezený v čl. 1 písm. j) prvním pododstavci nařízení 1408/71/EHS nebo které jsou předmětem prohlášení členského státu podle zmíněného článku.

Tabulka 1 „Material scope“ v příloze 1 pracovního dokumentu útvarů Komise připojeného ke „Zprávě o provádění směrnice Rady 98/49/ES ze dne 29. června 1998 o ochraně nároků zaměstnanců a samostatně výdělečně činných osob, kteří se pohybují ve Společenství, na penzijní připojištění“ podává stručný přehled penzijního připojištění v členských státech, které spadá do působnosti této směrnice. Pokud některé systémy penzijního připojištění spadají výjimečně do působnosti nařízení 1408/71/EHS, je to v tabulce uvedeno. Veškeré další informace o prováděcích opatřeních členských států uvedené v této zprávě se vztahují k systémům penzijního připojištění uvedeným v této tabulce. Je třeba poznamenat, že tato tabulka nemůže být vyčerpávající, vezmeme-li v úvahu složitost a velkou rozmanitost systémů penzijního připojištění.

Tato směrnice platí bez ohledu na to, zda dotčený systém penzijního připojištění patří mezi fondové systémy, soustavy přerozdělování pojistného nebo rezervy podniků na důchodové zabezpečení. Většina systémů penzijního připojištění funguje jako fondové systémy – to zjednodušeně znamená, že se platí příspěvky do „fondů“, které jsou od zaměstnavatele oddělené, ty je investují a vyplácejí dávky. Existují ale i jiné systémy financované pomocí přerozdělování nebo v kombinaci s fondovým systémem, stejně jako z rezerv podniků na důchodové zabezpečení. Podle odpovědí na dotazník lze systémy penzijního připojištění založené na této poslední formě financování, tj. vyčlenění rezerv na uhrazení přislíbených důchodů, nalézt téměř v polovině členských států, kterými jsou: Belgie, Dánsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Portugalsko, Rakousko, Spojené království, Španělsko, Švédsko, a v Norsku.

Tato směrnice navíc platí nejen pro starobní důchody, ale v příslušných případech i pro invalidní a pozůstalostní důchod. Ve všech členských státech, kde je pozůstalost pojistitelným biometrickým rizikem, jsou možnými pozůstalými manželé/manželky a děti. Postupuje se buď pomocí výslovného odkazu, nebo za použití širších výrazů, např. zákonní dědici nebo oprávněné osoby, pod něž lze rovněž zahrnout manžele/manželky a děti.

III. OPATŘENÍ NA OCHRANU NÁROKŮ NA DŮCHOD PRACOVNÍKŮ, KTEŘÍ SE POHYBUJÍ VE SPOLEČENSTVÍ

1. Rovné zacházení při zachování nároků na důchod

Článek 4 směrnice stanoví, že pokud se pracovník, který nabyl nároků na důchod v rámci systému penzijního připojištění v jednom členském státě, přesune do jiného členského státu, mají být tyto nároky zachovány alespoň ve stejném rozsahu jako pro pracovníky, kteří ze svého zaměstnání odejdou, avšak zůstanou v daném členském státě.

Cílem uvedeného článku je zajistit, aby osoby, které se vydají do jiného členského státu, nebyly v horší situaci než ti, kteří ze zaměstnání odejdou, avšak zůstanou ve stejném členském státě. Stanovením této zásady zajišťuje článek 4 jako minimální úroveň rovné zacházení s domácími a přeshraničními případy z hlediska zachování již nabytých nároků.

Podle některých členských států nebylo k dodržování uvedeného článku třeba přijímat zvláštní opatření. Jako důvod pro toto tvrzení uváděly nejčastěji vlády členských států, že stávající právní rámce nebo kolektivní dohody, kterými se řídí zachování nabytých nároků, nijak nerozlišují mezi pracovníky, kteří zůstávají v jednom členském státě, a těmi, kteří se vydají do jiného členské státu.

Několik členských států nicméně zavedlo zvláštní předpis s cílem zajistit, aby pro zachování nabytých nároků na důchod platily stejné zásady i v případě, kdy se účastník systému přesune do jiného členského státu. Tento druh zvláštního ustanovení lze nalézt v právních předpisech Francie, Irska, Lotyšska, Lucemburska, Německa, Nizozemska, Polska, Portugalska, Řecka[5], Spojeného království a Norska. V těchto členských státech byly použity dva způsoby právních postupů: zatímco Francie, Irsko a Spojené království se rozhodly zavést zákaz rozlišujících předpisů, ostatní výše uvedené členské státy daly přednost pozitivnímu předpisu, který zajistí rovné zacházení[6]. Podle estonských orgánů použilo Estonsko směrnici 98/49/ES v souvislosti s povinným fondovým systémem důchodového zabezpečení, kdy tato směrnice byla provedena prostřednictvím Zákona o fondovém systému důchodového zabezpečení[7].

Zdá se, že dopad směrnice na tuto oblast z hlediska vyvolání skutečné změny v praxi je omezený, neboť členské státy uvedly, že zákaz diskriminace v této souvislosti již byl ustanoven před přijetím dotčené směrnice. Odkazy na příslušné vnitrostátní předpisy naleznete v příloze 1, tabulce 2 „Equal preservation“ pracovního dokumentu útvarů Komise připojeného ke „Zprávě o provádění směrnice Rady 98/49/ES ze dne 29. června 1998 o ochraně nároků zaměstnanců a samostatně výdělečně činných osob, kteří se pohybují ve Společenství, na penzijní připojištění“.

2. Záruka přeshraničních plateb

Podle článku 5 směrnice členské státy zajistí, že systémy penzijního připojištění ve všech členských státech hradí účastníkům systému penzijního připojištění a bývalým účastníkům, stejně jako dalším oprávněným osobám, veškeré dávky splatné podle těchto systémů po odpočtu daní a poplatků za zpracování, které se uplatňují. Vyplácení dávek v celé Evropě je zásadním předpokladem pro dovršení zásad volného pohybu pracovníků a volného pohybu kapitálu.

Některé členské státy (Finsko, Francie, Irsko, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Řecko, Slovinsko a Spojené království) a Norsko provedly ve svých právních předpisech

---

[5] Řecko nakonec přijalo příslušný právní předpis dne 3. listopadu 2004 (Prezidentský výnos 227/2004 zveřejněný ve vládním věstníku č. 212 ze dne 5. listopadu 2004).

[6] Například portugalský prováděcí předpis má následující znění: „Pracovníci, kteří jsou účastníky systému penzijního připojištění a za něž se přestanou platit příspěvky do tohoto systému z důvodu jejich přesunu z jednoho členského státu do druhého, si zachovají nároky na důchod nabyté v tomto systému za stejných podmínek, jaké platí pro účastníky, kteří přestali platit příspěvky, ale zůstali na území svého státu. 2.1 Ustanovení odstavce 1 platí i pro jiné osoby, které mají nárok na základě dotčeného systému penzijního připojištění.“

[7] Odpověď estonských orgánů ze dne 1.8.2005. Útvary Komise v současnosti vyhodnocují estonský fondový systém důchodového zabezpečení.

zvláštní ustanovení, které stanoví, že dávky se vyplácejí oprávněným osobám, které se přesunuly do jiného členského státu.[8]

Na rozdíl od ostatních výše uvedených ustanovení, bylo toto ustanovení přijato již před přijetím směrnice. Kypr a Španělsko nepřijaly zvláštní ustanovení k provádění této směrnice, přijaly však obecnější právní předpis, který stanoví, že pohyb kapitálu a plateb mezi místními obyvateli a obyvateli členských států bude probíhat bez jakéhokoli omezení.

Tam, kde nebylo přijato žádné právní opatření, uvedly příslušné členské státy, že jejich právní ustanovení nebo kolektivní dohody splňují požadavky článku 5. To podle většiny těchto členských států vyplývá ze skutečnosti, že jejich stávající právní předpisy nerozlišují z hlediska plateb mezi účastníky systému penzijního připojištění, kteří zůstávají v zemi, a těmi, kteří se vydají do jiného členského státu. Další členské státy uvedly, že není nutno přijímat zvláštní opatření, neboť jejich právní předpisy neobsahují ustanovení, která by bránila volnému pohybu kapitálu v souvislosti s přeshraničními platbami prováděnými v rámci systémů penzijního připojištění.

Stejně jako v případě článku 4 se nezdá, že by uvedený článek vedl k významným změnám v postupech členských států. Ani ty členské státy, které přijaly zvláštní ustanovení, neuvedly, že by před jeho přijetím existovaly jiné postupy. To naznačuje, že pro téměř všechny druhy systémů bylo snadné zaručit platby dávek bez omezení pro (bývalé) účastníky systému pobývající v jiném členském státě.

Odkazy na příslušné vnitrostátní předpisy naleznete v příloze 1, tabulce 3 „Cross-border payments“ pracovního dokumentu útvarů Komise připojeného ke „Zprávě o provádění směrnice Rady 98/49/ES ze dne 29. června 1998 o ochraně nároků zaměstnanců a samostatně výdělečně činných osob, kteří se pohybují ve Společenství, na penzijní připojištění“.

3. Přeshraniční účast vyslaných pracovníků

Článek 6 se týká vyslaných pracovníků ve smyslu nařízení 1408/71/EHS. Vyslání je situací, kdy je pracovník dočasně vyslán svým zaměstnavatelem do jiného členského státu, než ve kterém je obvykle zaměstnán. Maximální doba vyslání je 12 měsíců, ve výjimečných případech je možno ji prodloužit na 24 měsíců. Během celé doby vyslání existuje přímý vztah mezi vysláním a vyslaným pracovníkem.

Pracovník, který je připraven pracovat pro svého zaměstnavatele dočasně v zahraničí, oprávněně očekává, že nebude ekonomicky znevýhodněn z hlediska svých nároků na penzijní připojištění. Přechod k novému systému (pokud takový systém existuje) na dobu, kterou pobývá v zahraničí, by mu mohl způsobit značnou finanční ztrátu. Například by se mohlo stát, že pracovník během vyslání nezíská žádný nárok kvůli tomu, že nesplní rozhodné období, které v dané zemi platí. Problémy mohou nastat i v případě, že nový systém není slučitelný s předchozím systémem. Například může být složité vypočítat příslušné částky v případě přechodu od systému dávek financovaných shromažďováním kapitálu k příspěvkovému systému. Těmto problémům je možno se vyhnout pomocí přeshraniční účasti, což znamená,

[8] Následující znění finského Zákona o pojišťovacích fondech je příkladem takového zvláštního ustanovení:„Dávky připojištění pro účastníky fondu nebo jiné osoby, které jsou nebo byly pojištěny v rámci systému připojištění, se vyplácejí i v jiných členských zemích Evropského hospodářského prostoru za stejných podmínek jako ve Finsku. Pokud stanovy fondu nestanoví jinak, mohou být dávky připojištění vypláceny i v zemích mimo Evropský hospodářský prostor“.

že dotčený pracovník zůstane během doby vyslání pojištěn v rámci původního systému. Článek 6 proto umožňuje přeshraniční účast tím, že stanoví, že zaměstnavatelům a vyslaným pracovníkům musí být umožněno i nadále hradit příspěvky do systému penzijního připojištění zřízeného v členském státě původu po dobu jejich vyslání do jiného členského státu. Jsou-li příspěvky nadále hrazeny, musí členské státy zajistit, aby vyslaní pracovníci a zaměstnavatelé byli osvobozeni od povinnosti hradit příspěvky v jiném členském státě.

a) Opatření přijatá s cílem umožnit hrazení příspěvků vyslanými pracovníky nebo jejich jménem, čl. 6 odst. 1

Některé členské státy uvedly, že není třeba přijímat zvláštní opatření, která by umožnila hradit i nadále příspěvky po dobu vyslání pracovníků. Důvodem, který uvedly členské státy, je to, že v případě vyslání je pravidlem, že smlouvy a kolektivní dohody uzavřené v souvislosti s penzijním připojištěním v členském státě původu zůstávají pro smluvní strany v platnosti. Podle těchto členských států jsou tedy běžně hrazeny příspěvky vyslaných pracovníků nebo jejich jménem v souladu s ustanoveními, kterými se řídí hrazení příspěvků. Tyto členské státy navíc tvrdí, že dodržování čl. 6 odst. 1 vyplývá z neexistence předpisů, které by zakazovaly hrazení příspěvků do systémů penzijního připojištění během vyslání pracovníka.

Některé členské státy nicméně přijaly zvláštní ustanovení, aby zajistily hrazení příspěvků i po dobu vyslání pracovníků. Takováto ustanovení zavedla Francie, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Řecko, Spojené království, Švédsko a Norsko.

Zatímco v Řecku je třeba uplatnit nárok na pokračování v hrazení příspěvků do třiceti dnů ode dne, kdy pracovník obdrží oznámení o svém vyslání, v ostatních výše uvedených zemích neexistují žádná omezení výkonu tohoto nároku. V lucemburských a švédských ustanoveních se stanoví nejen to, že po dobu vyslání mohou platby pokračovat, ale že budou pokračovat.

b) Osvobození od povinnosti hradit příspěvky, čl. 6 odst. 2

Tento požadavek má význam pro členské státy, které mají povinné systémy penzijního připojištění. Stejně jako povinné systémy penzijního připojištění obecně nebo povinná účast v určitém odvětví by tyto systémy mohly představovat překážku pro zásadu osvobození od povinnosti hradit příspěvky do systémů penzijního připojištění v jiném členském státě. V takových případech musí hostitelský členský stát zajistit, aby se povinný systém nevztahoval na vyslané pracovníky a jejich zaměstnavatele.

Některé členské státy uvedly, že k provádění čl. 6 odst. 2 nepotřebují zvláštní ustanovení. Jako vysvětlení obvykle tyto členské státy uvedly, že u nich neexistují žádné obecně povinné systémy penzijního připojištění nebo že nemají žádné právní předpisy, které by ukládaly povinnou účast v systému penzijního připojištění.

Jiné členské státy nicméně přijaly zvláštní ustanovení. Nizozemská právní norma například stanoví, že pokud po dobu vyslání do Nizozemska jsou nadále hrazeny příspěvky v jiném členském státě, jsou zaměstnanec vyslaný do Nizozemska a jeho zaměstnavatel osvobozeni od povinnosti hradit příspěvky v Nizozemsku. Belgie, Dánsko, Francie, Švédsko (to pouze částečně) a Norsko mají obdobná ustanovení.

Lucembursko, Malta, Portugalsko a Řecko rovněž zavedly zvláštní ustanovení týkající se této věci, ale z jiného hlediska. Řecká právní norma například stanoví, že vyslaný pracovník a ve stanovených případech i jeho zaměstnavatel jsou osvobozeni od povinnosti hradit příspěvky

do systémů penzijního připojištění v jiném členském státě. Lucembursko, Malta a Portugalsko přijaly téměř totožné ustanovení. Útvary Komise soudí, že tento druh ustanovení nemusí přispívat k provádění čl. 6 odst. 2, neboť je sporné, zda lze toto ustanovení právně vymáhat v členských státech, do nichž byl dotčený pracovník vyslán.

Pokud má pracovník pracovat pro svého zaměstnavatele kratší dobu v zahraničí, musí vědět, co se v té době stane s jeho nároky na penzijní připojištění. On i jeho zaměstnavatel mají zájem o jednoduchý postup, který nepřinese další náklady ani složitá administrativní opatření. Přeshraniční účast je nástrojem, který jim toto umožní. Tento nástroj je přínosem zvláště pro zaměstnance nadnárodních společností, kteří během své kariéry mohou být takto vysláni několikrát. Dokud neexistoval zákonný nárok na přeshraniční účast, záleželo na znění příslušné smlouvy, zda pokračující hrazení příspěvků povolila, nebo ne. Kodifikací tohoto nároku získali v tomto ohledu pracovník a zaměstnavatel právní jistotu, která je zásadní pro plánování vysílání.

Odkazy na příslušné vnitrostátní předpisy naleznete v příloze 1, tabulce 4 „Cross-border membership of posted workers“ pracovního dokumentu útvarů Komise připojeného ke „Zprávě o provádění směrnice Rady 98/49/ES ze dne 29. června 1998 o ochraně nároků zaměstnanců a samostatně výdělečně činných osob, kteří se pohybují ve Společenství, na penzijní připojištění“.

4. Informování účastníků systémů

Podle článku 7 směrnice přijmou členské státy opatření, aby zajistily, že zaměstnavatelé, správci nebo jiné osoby příslušné pro správu systému penzijního připojištění informují mobilní pracovníky odpovídajícím způsobem o jejich nárocích na dávky a o dostupných možnostech, pokud se přesunou do jiného členského státu. Poskytované informace odpovídají alespoň informacím poskytovaným účastníkům, za něž tyto příspěvky již nejsou hrazeny, kteří však zůstávají v témž členském státě.

Penzijní připojištění představuje významnou součást zabezpečení příjmů ve stáří, a to zejména v členských státech, kde systémy penzijního připojištění poskytují vysoké dávky. Je tedy přirozené, že osoby, které mají v úmyslu pracovat v jiném členském státě, chtějí mít jasnou představu o tom, jaké z toho plynou důsledky pro jejich nabyté nároky na dávky, než přijmou konečné rozhodnutí. Proto je v této oblasti naprosto nezbytná odpovídající úroveň informovanosti.

Některé členské státy se odvolaly na tento poslední minimální požadavek na informace a uvedly, že nepřijaly žádná zvláštní opatření v souvislosti s informacemi poskytovanými účastníkům systémů. V této souvislosti členské státy tvrdí, že rozsah informací je v souladu s obsahem směrnice a je stejný pro všechny účastníky systému bez ohledu na to, zda zůstávají ve svém členském státě původu, nebo se přesunou do jiného členského státu.

Osm států (Irsko, Lotyšsko, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Malta, Portugalsko a Řecko) nicméně přijalo v tomto ohledu zvláštní pravidla. Je velmi důležité, aby pracovníci byli informováni odpovídajícím způsobem, zvláště v souvislosti s možnostmi volby a dostupnými možnostmi, než se vydají pracovat do jiného členského státu. V některých členských státech podnítila tato směrnice rozšíření práv na informace v tomto ohledu. Ale většina zemí uvedla, že požadavky na informovanost existovaly již před zavedením této směrnice.

Odkazy na příslušné vnitrostátní předpisy naleznete v příloze 1, tabulce 5 „Information provided to scheme members“ pracovního dokumentu útvarů Komise připojeného ke „Zprávě o provádění směrnice Rady 98/49/ES ze dne 29. června 1998 o ochraně nároků zaměstnanců a samostatně výdělečně činných osob, kteří se pohybují ve Společenství, na penzijní připojištění“.

IV. ZÁVĚRY A VÝVOJ

Co se týče prvních dvou opatření na ochranu nároků na důchod – jako je rovné zachování nároků a přeshraniční platby – ukazuje analýza odpovědí členských států, že v některých členských státech byly podle nich tyto nároky dostatečně zaručené předtím, než tato směrnice vstoupila v platnost. Kodifikace těchto nároků pomocí směrnice nicméně přinese větší právní jistotu a pomůže pracovníkům, kteří zvažují, zda se mají přesunout do zahraničí. Navíc uchování těchto zásad v právních předpisech EU zaručí, že se mobilní pracovník nedostane do situace, pro niž nejsou stanoveny standardy na úrovni EU.

Nároky stanovené v článku 6 slouží nejen ke zvýšení právní jistoty, ale rovněž nabízejí jednoduchý postup, který účastníkovi umožňuje nadále navyšovat jeho nároky na penzijní připojištění po dobu vyslání. Z toho důvodu slouží článek 6, který umožňuje přeshraniční účast, k poskytnutí přiměřené ochrany pracovníků, kteří jsou dočasně vysláni do jiného členského státu. Je stejně důležité, aby tato přeshraniční účast nebyla méně přitažlivá díky tomu, že zaměstnavatel nebo jeho pracovník bude muset hradit příspěvky do povinného systému penzijního připojištění zřízeného v členském státě, do kterého je pracovník vyslán. Umožnění přeshraniční účasti vyslaných pracovníků lze tedy považovat za důležitý krok k usnadnění mobility pracovních sil v oblasti krátkodobých vyslání ve smyslu nařízení 1408/71/EHS.

Co se týče informací poskytovaných účastníkům systémů, měla směrnice významný dopad na předpisy členských států týkající se informací, i když většina stávajících pravidel již vyžaduje minimální úroveň informování stanovenou v článku 7.

Systémy penzijního připojištění se ve všech členských státech ještě nevyvinuly ve významnou složku národních systémů důchodového zabezpečení. Jak však ukázala společná zpráva o přiměřených a udržitelných důchodech[9], mnoho členských států provedlo nedávno strukturální důchodové reformy, které měly dopad na uspořádání jejich systémů penzijního připojištění. Tyto reformy často vyústily ve vzrůstající úlohu penzijního připojištění při zajišťování odpovídajícího příjmu ve stáří pro občany Evropské unie. Je proto velmi důležité, aby nároky pracovníka, který uplatňuje své právo žít a pracovat v jiném členském státě, na penzijní připojištění byly odpovídajícím způsobem chráněny.

Po přijetí této směrnice přispěla k posílení výkonu práva na svobodu pohybu pracovníků i další právní opatření na úrovni EU:

[9] Společná zpráva Komise a Rady o přiměřených a udržitelných důchodech podpořená na zasedání Rady dne 6. března (zaměstnanost, sociální politika, zdraví a záležitosti spotřebitelů) a 7. března 2003 (hospodářství a finance) jako příspěvek na zasedání Evropské rady ve dnech 20. – 21. března 2003, strana 8 - 9, referenční číslo Rady 6527/2/03/REV 2.

Přeshraniční platby

První opatření se týká záruk přeshraničních plateb po odpočtu daní a poplatků za zpracování, které se uplatňují. Na mobilitu pracovníků může mít vliv nejen nepřijetí platby, ale i odpočet vysokých poplatků za zpracování před provedením platby do jiné země. Nařízení (ES) č. 2560/2001 ze dne 19. prosince 2001 o přeshraničních platbách v eurech pomáhá tyto poplatky snížit.

Přeshraniční účast

V oblasti přeshraniční účasti představuje přijetí směrnice 2003/41/ES ze dne 3. června 2003 o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi („směrnice o IZPP", také známa jako „směrnice o penzijních fondech") další právní opatření na úrovni EU. Vzájemné uznávání předpisů o dohledu nad institucemi zaměstnaneckého penzijního pojištění, které tato směrnice zavedla, bylo základní podmínkou pro to, aby tyto instituce mohly působit i přeshraničně a mohla tak vzniknout i přeshraniční účast. Uvedená ustanovení směrnice o IZPP tak výrazným způsobem usnadnila přeshraniční mobilitu. Přeshraniční účast má výhodu v tom, že dotčený pracovník může zůstat v tomtéž systému, i když se vydává za prací do jiného členského státu, a nedochází proto ke změně systému.

Iniciativa Komise v oblasti zdanění důchodů s cílem odstranit veškeré daňové předpisy, které diskriminují zahraniční penzijní fondy, má rovněž usnadnit přeshraniční účast. Ve svém sdělení (KOM (2001) 214) oznámila Komise, že bude sledovat vnitrostátní daňové předpisy, které brání přeshraniční účasti v systémech penzijního připojištění, a podnikne nezbytné kroky k tomu, aby zajistila účinné dodržování Smlouvy. V důsledku toho zahájila Komise proti některým členským státům řízení pro porušení práva podle článku 226 Smlouvy o ES[10].

Požadavky na informování

V oblasti informací byly podniknuty rovněž další kroky v rámci směrnice o IZPP. Směrnice byla krokem vpřed tím, že po institucích zaměstnaneckého penzijního pojištění požadovala, aby účastníkům svých systémů a oprávněným osobám poskytly řadu informací o záležitostech, které se týkají jejich dávek. Jelikož však rozsah působnosti směrnice o IZPP není totožný s rozsahem této směrnice, netýkají se tato ustanovení všech poskytovatelů penzijního připojištění.

Výhledy

Žádná z vlád neuvedla, že by stále existovala diskriminace v domácích a přeshraničních případech nebo že by v praxi byl omezován výkon nároků souvisejících s vysíláním pracovníků v rámci členských států. To je téměř bez výjimky případ odpovědí členů Penzijního fóra. Pouze jeden člen uvedl, že existují problémy v souvislosti s praktickým použitím směrnice.

Tento člen například uvedl, že existují obtíže při výkonu nároku na pokračování v přispívání do systému země původu po dobu vyslání.

[10] Další informace jsou dostupné na adrese: http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/personal_tax/pensions/index_en.htm

Pokud byly hlášeny nevýhody, se kterými se pracovníci v této souvislosti setkávají, uváděli vlády a členové Penzijního fóra nejčastěji problémy, které vyplývají z rozdílných finančních systémů a rozdílných pravidel pro nabývání nároků. Tato rozdílnost pravidel se týká toho, čemu se často říká „přenositelnost" nároků na penzijní připojištění, tj. možnost získat a udržet si nároky na penzijní připojištění v případě profesní mobility. V jiných případech může být problém nikoli s nabytím nároků, nýbrž s jejich uplatňováním v praxi.

Současná směrnice se nicméně těmito překážkami mobility nezabývá. Stále tedy existují překážky volného pohybu pracovníků v oblasti penzijního připojištění. Samotná směrnice vyjadřuje toto stanovisko tím, že uvádí, že dotčená směrnice představuje pouze první opatření (viz bod odůvodnění 4) a že pouze „přispívá" k odstranění překážek volného pohybu (viz bod odůvodnění 7 a článek 1).

Komise uznává, že nedostatečná přenositelnost nároků na penzijní připojištění může být závažnou překážkou mobility pracovníků a tím i volného pohybu pracovníků, což je jedno ze základních práv vyjádřených ve Smlouvě.

Komise konzultovala sociální partnery při dvou příležitostech, naposledy v září 2003 (SEK(2003)916). Tímto sdělením zahájila Komise druhou etapu konzultací se sociálními partnery o opatřeních vedoucích ke zlepšení přenositelnosti nároků na zaměstnanecké penzijní připojištění a navrhla, že by se v této oblasti měl vyjednat evropský kolektivní rámec. Vzhledem k tomu, že sociální partneři mají rozdílné názory na potřebu zahájit jednání, předložila Komise dne 20. října 2005 návrh směrnice, která by zlepšila přenositelnost nároků na penzijní připojištění[11].

[11] (KOM(2005) 507 v konečném znění ze dne 20.10.2005). Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení přenositelnosti nároků na penzijní připojištění.